

Έμφυλη Παραπληροφόρηση στο Διαδίκτυο: Σύντομο Διακρατικό Κείμενο Πολιτικής (Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία)

Dr Divina Frau-Meigs (Sorbonne Nouvelle University, France)
Dr Irma Velez (Sorbonne University, France)

Αποποίηση ευθυνών: Το παρόν έγγραφο αντικατοπτρίζει μόνο την άποψη των συγγραφέων.
Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν ευθύνεται για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών
που περιέχονται σε αυτό.

Project	GenderED Coalition
Call identifier	CREA-PJG
Grant Agreement N°	101136124
Coordinator	P1 - FORMA.Azione srl
Work package	WP2 – MIL EDUCATION
Work package leader	P4 – Savoir Devenir
Related tasks	T2.1, T2.2, T2.3
Deliverable title	D2.1 Gender-based mapping
Deliverable nature	R – Report
Dissemination level	SEN
Contributing partners	P1 – FORMA.Azione; P2 – HOU; P3 – SDA; P5 – BISI
Authors	Dr Divina Frau-Meigs (Sorbonne Nouvelle University, France); Dr Irma Velez (Sorbonne University, France)
Reviewers	Martina Morbidini, Sylvia Liuti (FORMA.Azione); Konstantinos Mantzos, Sissie Theodosiou, Elli Vougiouka(HOU); Denitsa Lozanova (BISI); Snezhina Gabova (SDA)
Version	1.0
Total number of pages	14
Issue date	31 July 2024

Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται: Το έγγραφο αποτελεί ιδιοκτησία των μελών της κοινοπραξίας. Απαγορεύεται η αντιγραφή ή η διανομή, σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς την προηγούμενη γραπτή συμφωνία του κατόχου των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Το παρόν έγγραφο αντικατοπτρίζει μόνο την άποψη των συγγραφέων. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν ευθύνεται για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Στόχοι του σύντομου κειμένου πολιτικής

Σκοπός της έκθεσης είναι να προσδιορίσει τις «καλές πρακτικές» που έχουν εντοπιστεί στους τέσσερις ευρωπαϊούς εταίρους του έργου (Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία) σχετικά με το θέμα της έμφυλης παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο ως απειλής για την επίτευξη περιβαλλόντων χωρίς αποκλεισμούς στις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (και σε άλλα μέσα). Αξίζει να σημειωθεί ότι στις πρακτικές αυτές η Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν ελπίζουμε ότι θα συμβάλουν στη σαφέστερη κατανόηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσα στα πλαίσια δεξιοτήτων στις χώρες της ΕΕ και ανάμεσα στις αρχές νομιμοποίησής τους, ιδίως όσον αφορά τους διάφορους φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία. Εξετάζονται τέσσερις κύριοι τομείς που φαίνονται ικανοί να δώσουν σχετικές απαντήσεις: 1/ τα είδη των έργων (κλίμακα, κοινό-στόχος), 2/ τα πλαίσια δεξιοτήτων (competence frameworks) (εργαλεία καθορισμού προτύπων, θέματα, αρχές νομιμοποίησης), 3/ οι δυνάμεις και τα μέσα ανάπτυξης ικανοτήτων (capacity building) (δημόσιες πολιτικές, χρηματοδότηση, αξιολόγηση) και 4/ οι σημαντικότεροι ενδιαφερόμενοι φορείς (τομείς, δίκτυα, μέσα)

Η ανάλυση των «καλών πρακτικών» ως προσέγγιση περιπτώσιολογικής μελέτης υιοθετήθηκε καθώς είναι η πιο κατάλληλη για να αποδώσει συγκεκριμένα αποτελέσματα στην περίπτωση θεμάτων,

όπως η παιδεία στα μέσα ή η εκπαίδευση σε θέματα φύλου που είναι προαιρετικά και οριζόντια, χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένα βάσεις για την αξιολόγησή τους.

Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης, οι «καλές πρακτικές» ορίζονται ως έργα που περιλαμβάνουν στρατηγικές ή/και δραστηριότητες που έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές, βιώσιμες ή/και μεταβιβάσιμες, και οι οποίες στηρίζονται σε πόρους και υλικά που έχουν διαμοιραστεί και δοκιμαστεί, με επιθυμητά αποτελέσματα. Αυτές πρέπει να βρίσκονται μέσω ενός ειδικού ιστότοπου, ώστε να διασφαλίζεται ότι υπάρχει ενημέρωση του κοινού σχετικά με αυτές και ότι δεν πρόκειται για ένα «εφάπαξ» πείραμα (Frau-Meigs et al, 2019). Ως εκ τούτου, αντικατοπτρίζουν ότι είναι ορατό διαδικτυακά, λόγω της εστίασης στην έμφυλη παραπληροφόρηση μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, χωρίς ωστόσο να παρουσιάζουν απαραίτητα το πλήρες φάσμα των υφιστάμενων στρατηγικών και φορέων.

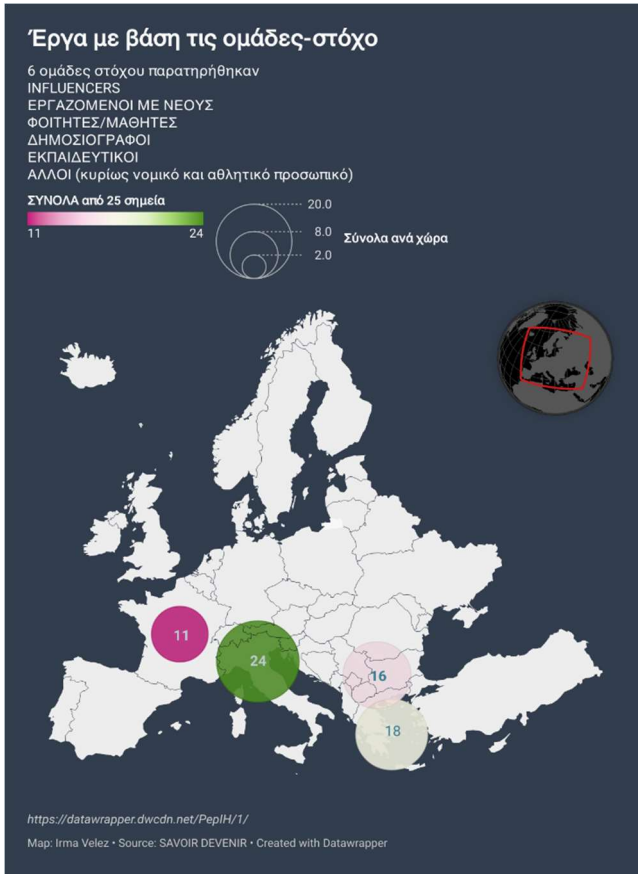
Αν και το παρόν κείμενο δεν αποσκοπεί στην κάλυψη όλων των χωρών και όλων των σχετικών πρωτοβουλιών, ο κύριος στόχος ήταν να αποκτηθούν κάποιες γνώσεις σχετικά με την τρέχουσα εικόνα στο πεδίο της έμφυλης παραπληροφόρησης στην Ευρώπη, ελλείψει κάποιας μεγάλης άσκησης χαρτογράφησης για την συνολική επισκόπηση του πεδίου.

Η έκθεση παρέχει μια πρώτη επισκόπηση των κύριων τάσεων, που προκύπτουν από μια επιλογή 20 έργων που έχουν υλοποιηθεί στις χώρες εταίρους (5 έργα ανά χώρα). Τα έργα εντοπίστηκαν μέσω ερωτηματολογίου που εκπονήθηκε σε στενή συνεργασία με τους εταίρους και συμπληρώθηκε από τους εθνικούς εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στον Συνασπισμό Gender-Ed Οι κύριοι άξονες του ερωτηματολογίου αποσκοπούσαν στον προσδιορισμό του τύπου των έργων, και της κλίμακας τους, των πλαισίων δεξιοτήτων (competence frameworks) και των νομιμοποιητικών αρχών και θεμάτων τους, καθώς και στον προσδιορισμό των δυνάμεων που εμπλέκονται στην ανάπτυξη ικανοτήτων (capacity building) και των κύριων ενδιαφερομένων μερών και των δικτύων τους. Ζητήθηκε επίσης από τους εμπειρογνώμονες να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με το εθνικό τους πλαίσιο (ιστορικά, νομικά και πολιτικά ορόσημα σχετικά με το φύλο και την παραπληροφόρηση), καθώς και να παράσχουν μια σειρά συστάσεων που προκύπτουν από την ανάλυσή τους, με σκοπό την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και την προώθηση της αλλαγής στη γενική εκτίμηση της έμφυλης παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο.

Βασικά ευρήματα

Παρά την ποικιλία των έργων και των εθνικών πλαισίων, από τη διακρατική ανάλυση προκύπτουν ορισμένες ισχυρές τάσεις, που φαίνεται να χαρακτηρίζουν εγκάρσια τους 4 τομείς που εξετάστηκαν, με εφαρμογή στην έμφυλη παραπληροφόρηση.

1/ τα είδη των έργων (κατηγορία, κλίμακα, κοινό-στόχος)

Από τις 20 περιπτώσεις που εξετάστηκαν, η συνηθέστερη κατηγορία έργων είναι μακράν οι «πόροι» (15), ακολουθούμενη από έργα που αφορούν την «εμπλοκή των τελικών χρηστών» (9). Αυτά τα δύο μαζί δείχνουν την εστίαση στην παροχή υποστήριξης πρώτης γραμμής σε όλα τα είδη των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων. Τα περισσότερα έργα στόχευαν στη νεολαία, παρά την έλλειψη ειδικής διδακτικής βάσης, με πολύ μικρότερη έμφαση στα μικρότερα παιδιά. Η ειδικότητα των περισσότερων επαγγελματιών που συμμετέχουν είναι οι

εκπαιδευτικοί, οι δημοσιογράφοι και οι εργαζόμενοι με τη νεολαία, με εκπληκτική υστέρηση στην παρουσία των influencers. Όλα τα έργα (20) απευθύνονται σε γυναίκες και τα περισσότερα από αυτά απευθύνονται και σε άνδρες (16 από τα 20). Λιγότερο από το ένα τρίτο (6 από τα 20) απευθύνονται επίσης στην κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ ή/και μη δυαδικό κοινό.

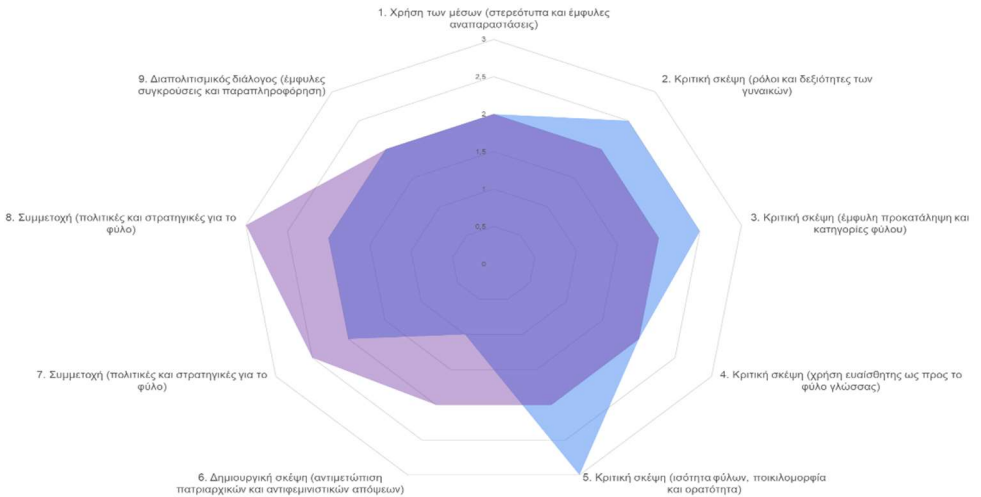
Τα έργα αντιστοιχούν σε σημαντικές «καλές πρακτικές» και παρουσιάζουν μια ποικιλία μεταξύ τους αλλά και μεταξύ των χωρών, επιβεβαιώνοντας με αυτό τον τρόπο την πολυπλοκότητα του ζητήματος της έμφυλης παραπληροφόρησης και την ποικιλομορφία των συ-σχετιζόμενων θεμάτων (υγεία, εκπαίδευση και κοινωνική δικαιοσύνη). Πολλά έργα φάνηκαν να εντάσσονται σε πολλές αλληλεπικαλυπτόμενες κατηγορίες, γεγονός που υποδηλώνει την πολυπλοκότητά τους. Ο συνδυασμός των κατηγοριών είναι πολύ ετερογενής μεταξύ των έργων, γεγονός που δεν δείχνει καμία συναίνεση ούτε κάποιον προτιμώμενο τρόπο που λειτουργεί καθοδηγητικά και για άλλα έργα. Το χαρακτηριστικό αυτό μπορεί να υποδηλώνει διασπορά ενέργειας και έλλειψη σαφήνειας (σχετικά με τους στόχους και τους σκοπούς διάδοσης).

2/ τα πλαίσια ικανοτήτων (competence frameworks) (εργαλεία καθορισμού προτύπων, θέματα, νομιμοποιητικές αρχές)

Στα 20 έργα που εξετάστηκαν δεν υπήρξε καμία ειδική αναφορά σε συγκεκριμένα πλαίσια ικανοτήτων. Τα τελευταία δεν είναι σαφώς ορατά ούτε στις περιγραφές των έργων ούτε στις περιγραφόμενες μεθόδους κατάρτισης. Οι συγκεκριμένες ικανότητες στις οποίες αυτά στόχευαν αναφέρονταν χωρίς να υποστηρίζεται η αιτιολόγησή τους, και ορισμένες έπρεπε να συναχθούν και να αφεθούν στη διακριτική ευχέρεια των εμπειρογνομόνων.

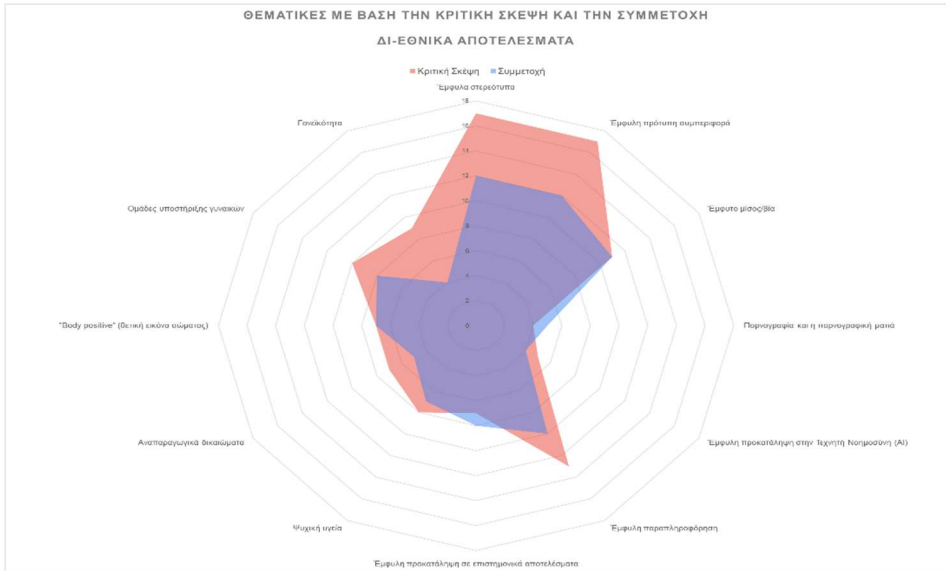
ΕΡΓΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΥΝ ΤΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

■ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΦΥΛΟ που αναφέρουν Παιδιά στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL)
 ■ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΜΕΣΑ (MIL) που αναφέρουν το φύλο

Κατά συνέπεια, κανένα υπάρχον πρόγραμμα σπουδών ούτε στην Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία ούτε στην εκπαίδευση σε θέματα Φύλου δεν αναφέρθηκε στα έργα που απευθύνονταν σε σχολεία.

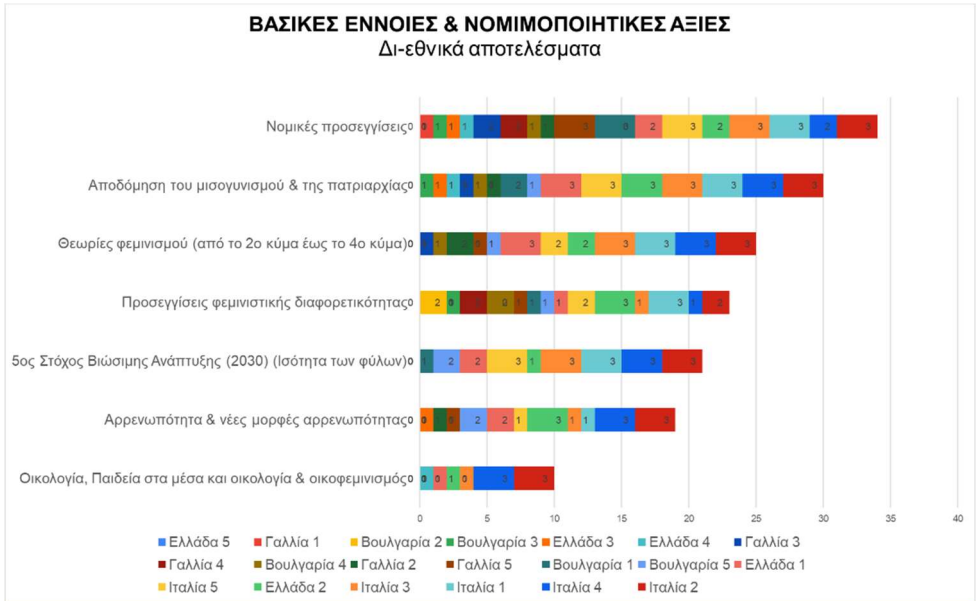
Η «συμμετοχή» ήταν η κύρια ικανότητα για τα έργα που αφορούσαν την Εκπαίδευση στα Μέσα και την Πληροφορία, ενώ η «κριτική σκέψη» ήταν η κύρια ικανότητα για τα έργα που αφορούσαν την εκπαίδευση Φύλου. Τα σημαντικότερα έργα περιλαμβάνουν επίσης τον «Διαπολιτισμικό διάλογο», που συμπεριλαμβάνει ικανότητες σχετικά με την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους και της διαδικτυακής παραπληροφόρησης.

Τα κύρια θέματα που σχετίζονται με την παραπληροφόρηση και τα οποία ήταν πιο συχνά αντικείμενο διαπραγμάτευσης στα έργα ήταν τα εξής: «Έμφυλη διαμόρφωση ρόλων», «Έμφυλα στερεότυπα», «Έμφυλο μίσος/βία» και «Έμφυλη παραπληροφόρηση». Τα θέματα που ήταν λιγότερο πιθανό να αντιμετωπιστούν ήταν: «Η πορνογραφία και το πορνογραφικό βλέμμα», «τα αναπαραγωγικά δικαιώματα» και «οι προκαταλήψεις φύλου στην τεχνητή νοημοσύνη». Αν εξετάσει κανείς τον τρόπο που διασταυρώνονται «η κριτική σκέψη» και της «συμμετοχή» ανά θέμα, υπάρχει σημαντική επικάλυψη μεταξύ των έργων που αφορούν την Παιδεία στα Μέσα και όσων αφορούν την εκπαίδευση σε θέματα φύλου, γεγονός που υποδεικνύει μια πιθανή συνδυασμένη ανάπτυξη σε αυτές τις δυο σημαντικές ικανότητες.

Όσον αφορά τις νομιμοποιητικές αρχές αυτών, οι δύο κορυφαίες κατηγορίες είναι οι «Νομικές προσεγγίσεις» και η «Αποδόμηση του μισογυνισμού και της πατριαρχίας». Οι κατηγορίες που αναφέρονται λιγότερο είναι «Αρρενωπότητα και νέες αρρενωπότητες» και «Οικολογία & οικο-φεμινισμός». Οι νομιμοποιητικές αξίες παρουσιάζουν κάποια ευθυγράμμιση με τα κυρίαρχα θέματα, ιδίως με τη «μοντελοποίηση των έμφυλων ρόλων» και τον «μισογυνισμό και την πατριαρχία». Οι «νομιμοποιητικές αρχές» δε

φαίνεται να συμφωνούν με τις ικανότητες, ιδίως λόγω τη περιορισμένη παρουσίας της «δημιουργικής σκέψης (στην αντιμετώπιση πατριαρχικών και αντιφεμινιστικών απόψεων)».

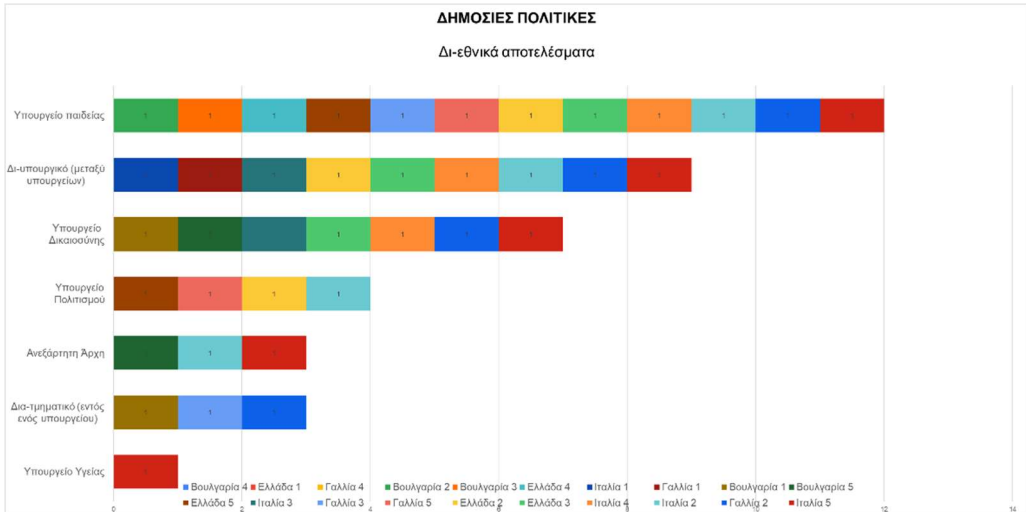

Τόσο η Εκπαίδευση για το Φύλο όσο και η Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) παρουσιάζονται αδύναμες όσον αφορά τις ιδεολογικές και θεωρητικές εννοιολογήσεις και αιτιολογήσεις- ακόμη και αν αυτές υποβόσκουν, δεν γίνονται ορατές και καλύπτονται από «νομικούς» όρους. Οι πιο σημαντικές ικανότητες που σχετίζονται με το Φύλο και αφορούν την αντιμετώπιση των μέσων ενημέρωσης και της παραπληροφόρησης [κριτική σκέψη στις τρεις διαστάσεις της (5/ ισότητα των φύλων, ποικιλομορφία & ορατότητα, 3/ προκατάληψη φύλου & κατηγορίες φύλου & 2/ ρόλοι & ικανότητες] φαίνεται να ανταναικλούν μια προσέγγιση του δεύτερου κύματος του φεμινισμού της δεκαετίας του 1960, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως επιτυχής οικειοποίηση του λόγου για τα δικαιώματα των γυναικών στην κοινωνία και αποδόμηση του συστημικού μισογυνισμού. Ωστόσο, η απουσία δημιουργικής σκέψης («αντιμετώπιση της πατριαρχίας και των αντιφεμινιστικών απόψεων») υποδεικνύει μια αδυναμία σε όλα τα έργα. Δείχνει ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα κοινωνικά

μέσα δεν χρησιμοποιούνται για την πλήρη απελευθέρωση των γυναικών και ότι το δομικά προκατειλημμένο σύστημα παραγωγής και λειτουργίας τους δεν αποδομείται και δεν επικρίνεται πλήρως. Ο φεμινισμός και ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης φαίνεται να είναι α-ιστορικός, χωρίς καμία ή ελάχιστη αναφορά στα φεμινιστικά κύματα και τη σύνδεση με τη χρήση των μέσων ενημέρωσης (και τις δομικές επιπτώσεις σε κάθε νέο κύμα). Αυτό αντανακλάται επίσης στην τυφλή προσέγγιση στην τεχνολογία (καμία μελέτη σχετικά με τη μεροληψία της τεχνητής νοημοσύνης για παράδειγμα).

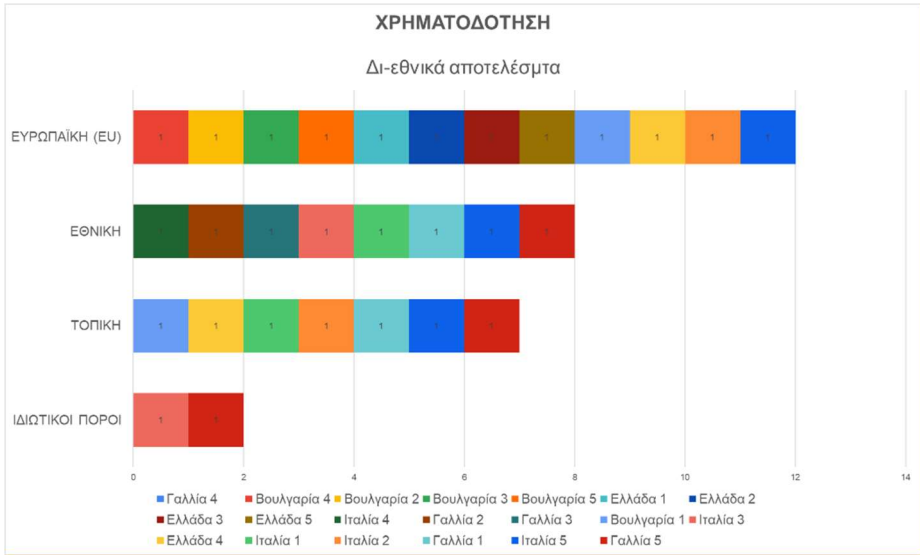
3/ οι δυνάμεις και τα μέσα δημιουργίας ικανοτήτων (capacity building) (δημόσιες πολιτικές, χρηματοδότηση, αξιολόγηση)

Οι δυνάμεις που αποσκοπούν στη δημιουργία ικανοτήτων τείνουν να βασίζονται στις οδηγίες και τις πολιτικές της ΕΕ. Οι δημόσιες πολιτικές τείνουν να κυριαρχούνται από τον τομέα της εκπαίδευσης (12 από τα 20 έργα) και από διυπουργικές οντότητες (σε διάφορα υπουργεία). Η λιγότερο παρούσα δημόσια πολιτική αφορά την υγεία (1 από τα 20 έργα), ενώ η δικαιοσύνη (7) και ο πολιτισμός (4) υστερούν επίσης. Τα περισσότερα έργα αφορούν περισσότερους από 2 τομείς πολιτικής (και δια-τομεακές οντότητες), γεγονός που απαιτεί σύνθετη διαχείριση έργων και λογοδοσία. Αυτό συνάδει με τα αποτελέσματα των ενδιαφερόμενων φορέων, τα οποία δείχνουν ένα μείγμα ετερογενών φορέων και οντοτήτων.

Η σχετική απουσία των υπουργείων Πολιτισμού δεν συνάδει με το ρόλο των μέσων ενημέρωσης ως εμπλεκόμενων φορέων και δείχνει έλλειψη ηγεσίας, ενδιαφέροντος και κοινού οράματος μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα των μέσων ενημέρωσης. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της καταπολέμησης της έμφυλης βίας, η σχετική παρουσία των υπουργείων Δικαιοσύνης δείχνει κάποια συνοχή με τις ικανότητες που συναντάμε στα έργα και που αφορούν τη συμμετοχή (εργαλεία και χρήσεις ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου) και την κριτική σκέψη (ισότητα των φύλων, ποικιλομορφία και ορατότητα). Όταν κινητοποιείται η δικαιοσύνη, τα έργα φαίνεται να ενισχύονται από τα νομικά πλαίσια. Ωστόσο, η σχετική παρουσία της δικαιοσύνης παρουσιάζει μια ασυμφωνία, καθώς ορισμένα κύρια θέματα όπως «η θετικότητα για το σώμα», «οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης και τα ανθρώπινα δικαιώματα», δεν εκπροσωπούνται επαρκώς και δεν ενσωματώνονται στα ζητήματα που σχετίζονται με τη δικαιοσύνη και την υγεία.

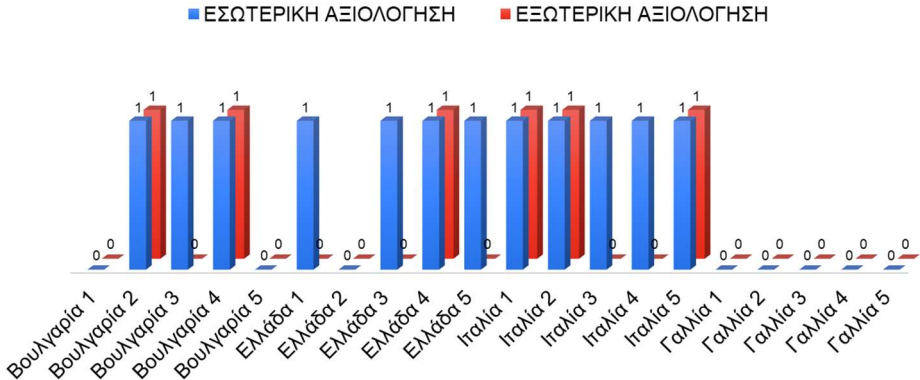
Οι πολιτικές της ΕΕ επηρεάζουν επίσης τη χρηματοδότηση περισσότερων από τα μισά έργα (12) και τη μεταφορά τους σε εθνικό επίπεδο (σχεδόν τα μισά έργα). Αυτό υποδεικνύει τη δύναμη της ΕΕ στη διαμόρφωση των έργων, ιδίως όσον αφορά την ισότητα μεταξύ ανδρών/γυναικών, σε βάρος ενδεχομένως άλλων θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της έμφυλης παραπληροφόρησης στο διαδικτυο. Το χαρακτηριστικό αυτό μπορεί επίσης να δημιουργήσει εξάρτηση και να έχει ισοπεδωτικό αντίκτυπο στα εθνικά και τοπικά έργα.

Η αξιολόγηση των έργων αντανακλά μια παρόμοια τάση. Τα δύο τρίτα των έργων αξιολογούνται εσωτερικά (12) έναντι του ενός τρίτου που αξιολογείται μόνο εξωτερικά. Υπάρχει επικάλυψη της εξωτερικής και της εσωτερικής αξιολόγησης, γεγονός που υποδηλώνει προσπάθειες ενίσχυσης της αξιολόγησης και της λογοδοσίας (όπως απαιτεί η ΕΕ). Περίπου το ένα τρίτο των έργων (8) δεν αξιολογείται καθόλου, γεγονός που προβληματίζει όσον αφορά την έλλειψη διαφάνειας σε δημόσιο επίπεδο και την έλλειψη αποδεδειγμένου αποτελεσματικού αντικτύπου.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Δι-εθνικά αποτελέσματα

4/ οι σημαντικότεροι ενδιαφερόμενοι φορείς (τομείς, δίκτυα, μέσα)

Οι δημόσιες αρχές και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι οι κύριοι ενδιαφερόμενοι φορείς, ακολουθούμενοι από την Κοινωνία των Πολιτών και τον ακαδημαϊκό χώρο. Τα μέσα ενημέρωσης (μέσω διαδικτυακών πλατφορμών, παρόχων οπτικοακουστικού περιεχομένου, ρυθμιστικών αρχών μέσων ενημέρωσης) συμμετέχουν σε λιγότερο από τα μισά έργα. Τα περισσότερα έργα καθοδηγούνται από θεσμούς και πολιτικές και παρουσιάζουν ένα δια-τομεακό πλαίσιο δραστηριοτήτων. Τα περισσότερα έργα είναι σε μεγάλο βαθμό πολυμετοχικά και εμπλέκουν πολύ ετερογενείς φορείς και οντότητες, των οποίων η αποστολή δεν είναι απαραίτητα η Εκπαίδευση στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) ή η εκπαίδευση σε θέματα Φύλου. Η εμπλοκή των μέσων ενημέρωσης περιλαμβάνει τα ΜΜΕ και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τις συμβατικές αρχές στο σχετικό πεδίο και τους παρόχους/δημιουργούς περιεχομένου.

Μεταξύ των δικτύων, οι ΜΚΟ είναι παρούσες σε περισσότερα από τα δύο τρίτα των έργων (13), με ανάλογη αντιπροσώπευση και των δικτύων που υποστηρίζονται από το κράτος (11). Αυτό αντικατοπτρίζει τη διπλή σημασία των «καλών πρακτικών», οι οποίες

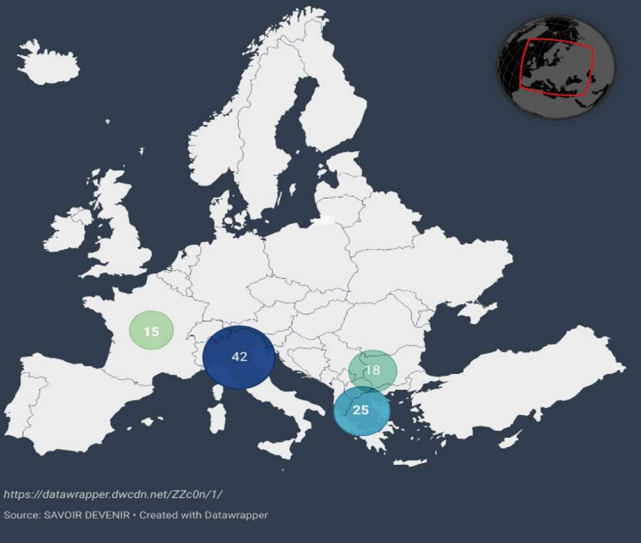
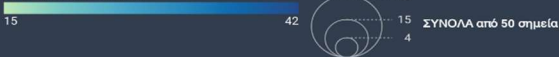
μπορεί να προέρχονται τόσο από κάτω προς τα πάνω (κοινωνία των πολιτών) όσο και από πάνω προς τα κάτω (φορείς δημοσίων υπηρεσιών). Ο ιδιωτικός τομέας φαίνεται να απουσιάζει, αλλά θα μπορούσε να δρα μέσω ιδρυμάτων και ΜΚΟ για κάποια συγκεκριμένα έργα. Επιπλέον, τα περισσότερα έργα (13) βασίζονται σε περισσότερα από 2 δίκτυα και η έντονη παρουσία των ΜΚΟ υποδηλώνει μια διεθνή (ΕΕ) διάσταση πολλών έργων, με πιθανή μεταφορά πρακτικών και πόρων. Αυτές οι κατηγορίες φορέων δεν έχουν απαραίτητα θεσμοθετημένη ευθύνη ή αποστολή για την εκπαίδευση σε θέματα Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία (ΜΙΛ) ή Φύλου, αλλά εξακολουθούν να έχουν ενδιαφέρον για το θέμα.

Ενδιαφερόμενοι φορείς ανά χώρα

10 Ενδιαφερόμενοι φορείς τέθηκαν υπ' όψη για κάθε ένα από τα 20 έργα για την Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία που σχετίζονται με το Φύλο:

1. Φορείς επιβολής του νόμου / εισαγγελικές αρχές,
2. Ρυθμιστικές αρχές των μέσων ενημέρωσης,
3. Πάροχος οπτικοακουστικού περιεχομένου,
4. Διατομεακοί φορείς,
5. Διαδικτυακές πλατφόρμες,
6. Ακαδημαϊκή κοινότητα,
7. Κοινωνία των πολιτών,
8. Εκπαιδευτικά ιδρύματα / Πάροχοι ΕΕΚ (Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης),
9. Δημόσιες αρχές,
10. Άλλοι: Ιδιωτικές εταιρείες,

Ενδιαφερόμενοι φορείς

<https://datawrapper.dwcdn.net/ZZc0n/1/>

Source: SAVOIR DEVENIR • Created with Datawrapper

Όσον αφορά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, περίπου τα μισά από τα έργα (11) χρησιμοποιούν ή στοχεύουν σε 2 έως 4 τύπους μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ενώ 4 έργα δεν χρησιμοποιούν ούτε στοχεύουν σε κανέναν τύπο μέσων, εκτός από τον ιστότοπό τους. Το είδος χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης φαίνεται να αντιστοιχεί στην ηλικία του κοινού-στόχου, με προεξάρχουσα θέση του Facebook (για ενήλικες και ηλικιωμένους), το οποίο ακολουθείται από το Instagram και το Tiktok (περισσότερο προσανατολισμένο στους εφήβους). Τα περισσότερα έργα δείχνουν μια ισχυρή εξάρτηση από τους ιστότοπούς τους για τη διάδοση πληροφοριών.

Υπάρχει σαφώς λοιπόν ένα τεράστιο χάσμα μεταξύ της θεματικής της έμφυλης παραπληροφόρησης και των κοινωνικών μέσων στα οποία αυτή εμφανίζεται και προωθείται, και του τρόπου που τα περισσότερα έργα τα χρησιμοποιούν ή στοχεύουν σε αυτά.

Τα κοινωνικά δίκτυα φαίνεται να χρησιμοποιούνται κυρίως για την ενημέρωση και τη διάδοση των δράσεων των έργων χωρίς να στοχοποιούνται με βάση την ιδιότητά τους ως πηγές έμφυλης παραπληροφόρησης. Αυτό μπορεί να αντανακλά την τάση που υπάρχει στο πεδίο της Εκπαίδευσης στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) να προστατεύει τους χρήστες (ιδίως τους νέους) προειδοποιώντας για τους κινδύνους χωρίς να τους εκθέτει

στα κοινωνικά μέσα (λόγω της ψηφιακής πλειοψηφίας). Αυτό το χαρακτηριστικό επιβεβαιώνει επίσης τα αποτελέσματα που δείχνουν το χάσμα μεταξύ της συμμετοχής και της κριτικής σκέψης στα προγράμματα Εκπαίδευσης στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) και Εκπαίδευσης σε θέματα Φύλου.

Συστάσεις δημόσιας πολιτικής

REC#1 - Θέσπιση μιας αναγκαίας βάσης αναφοράς για την αξιολόγηση έργων και πλαισίων αρμοδιοτήτων, η οποία θα χρησιμοποιείται από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

REC#2 - Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου πλαισίου ικανοτήτων για την Εκπαίδευση στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) και στο Φύλο, ως βάση για την παροχή εξειδικευμένων προγραμμάτων προσόντων για επαγγελματίες.

REC#3 - Εκπόνηση Συνδυαστικού Οδηγού για την Εκπαίδευση σε θέματα Φύλου και Μέσων (MIL) ως μέσο προώθησης της ισότητας των φύλων και της δημοκρατίας διαθεματικά και δια-τομεακά, ιδίως για δημόσιους υπαλλήλους σε φορείς ισότητας των φύλων και καταπολέμησης των διακρίσεων.

REC#4 - Αύξηση της ευαισθητοποίησης και της κατάρτισης σε θέματα έμφυλης παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο, με σαφή παρουσίαση των χαρακτηριστικών και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, ιδίως μέσω της Εκπαίδευσης σε θέματα Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία και/ή σε θέματα Φύλου.

REC#5 - Εφαρμογή αποτελεσματικής αξιολόγησης των έργων με τη διασύνδεση ακαδημαϊκής κοινότητας και ανεξάρτητης έρευνας με το πεδίο της διαχείρισης έργων κατά τον πρώιμο σχεδιασμό των πρωτοβουλιών.

REC#6 - Παροχή χρηματοδότησης, κατάρτισης, πρόσβασης σε δεδομένα και εργαλεία και ανταλλαγή γνώσεων με στόχο τη βελτίωση των ικανοτήτων για έρευνα και για έλεγχο των δεδομένων.

REC#7 - Ενίσχυση της εφαρμογής πολιτικής, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των προληπτικών προσπαθειών της κοινωνίας των πολιτών και των καθυστερημένων και ανεπαρκών αντιδράσεων από τις δημόσιες αρχές.

REC#8 - Υποστήριξη της διακρατικής έρευνας για τη συλλογή δεδομένων και πληροφοριών μέσω κατάλληλων συστημάτων και εργαλείων παρακολούθησης (όπως το εργαλείο χαρτογράφησης της κοινοπραξίας του GenderED Coalition) για την ενημέρωση και έμπνευση άλλων φορέων χάραξης πολιτικής και βασικών ενδιαφερομένων.

Συμπεράσματα

Τα παραπάνω αποτελέσματα αναδεικνύουν ορισμένα δυνατά και αδύνατα σημεία της σημερινής κατάστασης και πιθανές λύσεις. Ενώ έχει σημειωθεί αξιοσημείωτη πρόοδος στην αντιμετώπιση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων που σχετίζονται με το φύλο μέσω πρωτοβουλιών που αφορούν την Εκπαίδευση στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) στις τέσσερις χώρες-εταίρους, παραμένουν κρίσιμοι τομείς που απαιτούν περαιτέρω προσοχή. Το ζήτημα της διαδικτυακής «έμφυλης παραπληροφόρησης» δεν βρίσκεται επί του παρόντος στο επίκεντρο της προσοχής των διαχειριστών έργων ή των φορέων χάραξης πολιτικής. Όταν αναφέρεται, γίνεται κυρίως από την οπτική γωνία άλλων θεμάτων και αξιών (όπως τα στερεότυπα φύλου, η έμφυλη βία, η ισότητα των φύλων). Η έμφυλη παραπληροφόρηση δεν αντιμετωπίζεται ως αυτόνομο θέμα, γεγονός που αποδυναμώνει κάθε προσπάθεια οικοδόμησης μιας στέρεας υπόθεσης γι' αυτήν. Εξάλλου, οι φορείς και τα δίκτυα που υποστηρίζουν τα έργα που αναλύθηκαν δεν έχουν την έμφυλη παραπληροφόρηση ως κύρια αποστολή τους και φαίνεται να την αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο της ευρύτερης κοινωνικής τους ατζέντας.

Τα αποτελέσματα αυτά είναι ακόμη πιο ανησυχητικά, καθώς συμβάλλουν μόνο εν μέρει στην περαιτέρω οικοδόμηση της ανθεκτικότητας των πολιτών στις χώρες που αναλύθηκαν. Επιβεβαιώνουν τα πολιτικά, νομικά και εκπαιδευτικά κενά για την αντιμετώπιση των πιθανών ζημιών της διαδικτυακής έμφυλης παραπληροφόρησης. Η παρούσα έκθεση επισημαίνει τον κίνδυνο έλλειψης εμπιστοσύνης στις δημόσιες πολιτικές και τα εργαλεία που έχουν τεθεί σε εφαρμογή, εάν δεν αναπτυχθεί κατάρτιση των υπευθύνων λήψης αποφάσεων και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής σε τομείς όπως η δικαιοσύνη, η αστυνομία και η υγεία.

Τα αποτελέσματα αυτά υποδεικνύουν πιθανές λύσεις. Η από κοινού ενσωμάτωση της Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) και της σημασίας του Φύλου στα εκπαιδευτικά προγράμματα των κρατών μελών της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας. Αυτή θα πρέπει να παρέχει στους νέους και τους ενήλικες διαδικασίες κριτικής σκέψης για την ανάπτυξη της ανθεκτικότητάς τους απέναντι στα μηνύματα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, τη σεξουαλική κακοποίηση με βάση την εικόνα, τη έμφυλη διαδικτυακή βία και τα έμφυλα στερεότυπα. Η ανάπτυξη, ο εξορθολογισμός και η εφαρμογή ενός πλαισίου ικανοτήτων που αφορά την έμφυλη παραπληροφόρηση και συνδυάζει τα χαρακτηριστικά της Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία (MIL) και της Εκπαίδευσης σε θέματα Φύλου θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα πολιτικής. Εκτός από αυτό το

ολοκληρωμένο πλαίσιο, η ενισχυμένη εφαρμογή της πολιτικής, η βελτίωση της διαφάνειας στην αξιολόγηση των όποιων έργων και οι ισχυρότερες δια-τομεακές συνεργασίες είναι απαραίτητες για τη μέτρηση του αντίκτυπου των έργων και την προώθηση αυτών των προσπαθειών με σκοπό την επίτευξη μιας ουσιαστικής και διαρκούς ισότητας των φύλων. Χωρίς συντονισμένες προσπάθειες τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών φορέων για την πρόσφορη διάθεση τέτοιων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η κοινωνία στο σύνολό της θα αποτελέσει εύκολο στόχο για παραπληροφόρηση, προπαγάνδα και «ψεύτικες ειδήσεις».

Παράρτημα 1: Διακρατική Έκθεση <https://www.genderedcoalition.net/cross-country-report>

Παράρτημα 2: Εθνικές εκθέσεις <https://www.genderedcoalition.net/countryreports>

Παράρτημα 3: Εργαλείο χαρτογράφησης του έργου Gender-Ed Coalition
<https://www.genderedcoalition.net/goodpracticesmapping>